



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Dignitati potestatis ac legis ecclesiasticæ non satis consulit
opinio, quæ ponit finem istius potestatis ac legis, in materia sibi propria
(id est nec naturalis, nec divini juris) esse ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

picere finem spiritualem, sed temporalem.

Respondeo 1^o. distinguendo consequens, illudque concedendo de fine spirituali immediato & proximo; negando de mediato & remoto. Lex enim temporalis, talis dicitur à fine suo proximo, non à remoto. Et sicut virtutes, sic leges distinguuntur sine proximo, non remoto.

65 Respondeo 2^o. Licet ad potestatem civilem non spectet directè ferre legem spirituales; ad eam tamen spectat, leges spirituales ab Ecclesia latas subsidiaria manu conservare, ad earumque executionem cogere, dum opus est: cum potestas civilis sit tutrix, protectrix, & auxiliatrix Ecclesie, seu potestatis ecclesiasticæ, prout varii Pontifices declarant.

66 Objicies 2^o. Assertio nostra confundit potestatem civilem cum ecclesiastica.

Respondeo negando assumptum. Distinguit enim finem utriusque proximum, sicut & propriam cujusque materiam. Neque enim ad leges spirituales tribuit Legislatoribus civilibus, nisi potestatem subsidiariam, ecclesiasticæ potestati subordinatam; utpote ordinatam ad ecclesiasticam defensionem, ad urgendamque legum ecclesiasticarum & divinarum executionem.

67 Objicies 3^o. Finis legis temporalis non est spiritualis, sed temporalis; utpote proportionatus legi, cujus est finis.

Respondeo, ut antè, finem proximum legis temporalis esse temporalem; finem tamen remotum & ultimum illius esse spirituales. Sapienter enim Sotus l. 1. de just. q. 6. a. 4. dicit, quod licet Principis finis proximus sit quietus status Reipublicæ (de quo sine loquitur S. Thomas quodlib. 12. n. 25. dum ait, quod *Legislator civilis intendit pacem civium, ecclesiasticus vero salutem animarum*) supremus tamen est sempiterna felicitas.

68 Objicies 4^o. Ecclesia, & Imperium, vel Regnum, sunt duæ Reipublicæ adæquatè distinctæ: ergo & fines utriusque sunt adæquatè distincti.

Respondeo 1^o. Ecclesiam & Imperium non sic esse Reipublicas adæquatè distinctas, sicut Regna Hispaniæ & Galliæ v. g. sunt regna adæquatè distincta: cum Ecclesia sit in Republica, & Republica in Ecclesia, ut loquitur Dominicus Soto in 4. dist. 25. a. 1. Nam & Laici sunt in Ecclesia, & Clerici in Republica. Teste etiam Augustino, Civitas Dei, & terrena sociatæ sunt, nec una sine altera consistit: quia & Ecclesia temporalibus, Republica ecclesiasticis indiget.

69 Respondeo 2^o. Ecclesiam & Reipublicam solum esse Reipublicas distinctas, quoad finem proximum & immediatum, propriamque cujusque materiam, seu leges; utpote quas Republica directè fert in materia temporali; Ecclesia in spirituali. Sed hoc minime impedit, ne in eundem finem spiritua-

lem utraque conspiret; qui quidem sit finis proximus ecclesiasticæ potestatis, ac legis; sed non nisi remotus potestatis ac legis civilis. Unde licet potestas civilis, in quantum directè præceptiva, restricta sit quoad materiam propriam; in propria tamen materia subditos regit in ordine ad salutem æternam, tanquam finem suum remotum, atque ultra potestatem directè præceptivam, restrictam ad materiam temporalem, inseparabiliter annexam habet potestatem subsidiariam ad materiam spirituales, in quantum Deo & Ecclesie servit, tanquam subsidiaria, & adjunctrix ad executionem legum spiritualium, in materia fidei & morum. Ad regale namque officium spectat compellere subditos, ut Dei & Ecclesie præcepta servant, eamque fidem teneant, quam Ecclesia tenendam docet, hæreticos ab Ecclesia declaratos poenis temporalibus coercendo, &c. prout Augustinus docet epist. 48. 50. & 166. Leo quoque Papa epist. 73. ad Leonem Augustum, sic ipsum affatur: *Debes Imperator incunctanter advertere, regiam potestatem tibi, non solum ad mundi regimen, sed maxime ad Ecclesie præsidium esse collatam, ut ausus nefarios comprimas, & que bene sunt statuta defendas.* Quod & Imperatores pios Constantinum, Valentinianum, Gratianum, Theodosium, Martianum, &c. fecisse constat ex Codice *L. cunctos populos* tit. de sum. Trinit. & fide Cathol. & ex toto titulo de hæreticis.

CAPUT VIII.

Dignitati potestatis ac legis ecclesiasticæ non satis consulti opinio, qua ponit finem istius potestatis ac legis, in materia sibi propria, (id est nec naturalis, nec divini juris) esse solam externam potestatem ecclesiasticam.

Opinionem illam Valerius §. 5. tribuit 70 Glossæ & Azevedo. Eandem sequitur Eruditus quidam Recentior de Legib. disput. 6. dub. 1. resol. 2. Sed cæteri passim omnes assertioni nostræ subscribunt. Et merito.

Primo, quia à fortiori concluditur ex dictis capite præcedenti.

Secundo, quia si vera esset opinio quam 71 impugnamus, Ecclesia, quatenus Legislatrix in materia purè ecclesiastica, non nisi litteræ, externisque inhareret exercitiis, ut Synagoga, legibusque ipsius, taliter spectatæ, satisfaceret actionibus internè sacrilegis ac impiis, dummodò externè piis & honestis. Quod non consonat doctrinæ Ecclesie, quæ per Alexandrum VII. damnavit hanc propositionem: *Qui facit confessionem voluntariè nullam, seu sacrilegam, sacrilegio merè interno, satisfacit præcepto Ecclesie.* Sicut & istam per Innocentium XI. *Præcepto communionis annuæ satisficit per sacrile-*

gam corporis Domini manducationem.

72. Tertio, Ecclesia, quæ Legiflatrix in materia purè ecclesiastica, est Congregatio & Societas, non purè humana, sed Christiana (uti constat ex Ecclesiæ definitione) igitur habet finem nobiliorem, quàm Congregatio & Societas purè humana; illum utique quem habet Congregatio & Societas Christiana, quæ talis; qui sine dubio est salus æterna, ad quam Congregatio Christiana, quæ talis, sine dubio ordinatur.

73. Quarto, Ecclesiam, etiam quæ Legiflatricem in propria materia, Christus fundavit, & acquisivit sanguine suo. Actor. 2. Illum ergo habet finem, quem Christus, suo sanguine ipsam fundando intendit. Qui sine dubio est salus æterna, non sola externa pax, vel honestas, quæ cum potius sit finis Congregationis & Societatis humanæ, quæ talis, quàm Christianæ, quæ talis; sicut pro ea sola Christus non fudit pretiosum sanguinem suum, sic in ordine ad illum finem solum Ecclesiam, seu Congregationem Christianam, quæ talem, non fundavit, nec acquisivit sanguine suo.

74. Quinto denique, potestatem ecclesiasticam, etiam quæ legislativam in materia propria, Christus Ecclesiæ contulit his verbis: *Pasce oves meas*, Joan. 21. Sed his verbis Christus non contulit Ecclesiæ, etiam quæ Legiflatrici in propria materia, potestatem pascendi fideles in ordine ad vitam temporalem præcisè: ergo in ordine ad vitam æternam. Ad quod significandum Matth. 16. dixit: *Tibi dabo claves regni calorum, &c.*

CAPUT IX.

Omnis humana lex, propriè dicta, sive ecclesiastica, sive civilis, etiamsi id non exprimat, obligat in conscientia.

75. Certum est potestate ecclesiasticâ & civili posse ferri leges obligatorias in conscientia, etiam in materia aliàs non præcepta lege naturali, vel divinâ. Quamvis enim in contrarium referri soleat Gerion lib. de vit. spirit. sect. 4. (quem tamen in bonum sensum ex contextu ipsius explicat doctissimus Pontificiæ authoritatis Vindex in tract. de libert. Eccles. Gallic. lib. 2. c. 8.) & quoad potestatem civilem Almainus q. de potest. ecclies. c. 11. aliique pauci. Nihilominus quoad potestatem ecclesiasticam, sine controversia jam docent *Autores Catholici* (inquit Valentia 1. 2. disp. 7. q. 6.) *fide certum esse, quod possit ferre leges obligatorias in conscientia, etiam sub mortali. Quod verò attinet ad potestatem civilem, tamen si Sotus l. 1. de justit. q. 6. a. 8. putet id non omninò certum ex fide: Ego autem certum prorsus arbitror.* Suarez verò id ipsum vel de fide, vel fidei proximum esse dicit l. 3. de legib. c. 21. Nam (inquit)

ferè aperte colligitur ex illo Pauli ad Rom. 13. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non enim est potestas nisi à Deo. Quæ autem sunt, à Deo ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem (æternam, uti exponunt Patres Græci & Latini, teste Bellarmino tom. 1. Controv. p. 1. l. 3. c. 2.) acquirunt. Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram (id est propter poenam) sed etiam propter conscientiam. Pallavicinus denique in *Histor. Conc. Trid. l. 8. c. 19.* dicit in eam sententiam consentire omnes, qui *Roma probantur, ubi, qui contrarium tenent, notantur, nec hodie permittitur doceri contrarium.*

Sed licet tantus sit consensus Doctorum de potestate obligandi subditos in conscientia; quidam tamen Recentiores, ut Thomas Hurtado, Arriaga, &c. id negant de factò, saltem quoad leges civiles: quamvis enim fateantur Principibus civilibus eam competere potestatem; negant tamen ipsos habere hanc voluntatem, seu intentionem ipsos in conscientia obligandi; à qua intentione usque ad eò putant obligationem illam dependere, ut expressam de eo Legiflatoris intentionem requirant, ad hoc ut lex civilis in conscientia obliget in materia, quæ aliàs non est juris divini, vel naturalis; in qua dicunt, quod *lex civilis, nisi id exprimat, in conscientia non ligat.* Quæ sententia ad eò invaluit in vulgo, ut Navarrus in *Manuali c. 23.* dicat, de legum sæcularium transgressione non solere fieri scrupulos conscientiæ, nisi cum per eam lex etiam divina, naturalis, aut canonica infringitur.

Nihilominus contra ipsos probatur assertio nostra (quæ ad eò communis est inter Doctores, ut eorum plures oppositam acriori censurâ perfringant apud Valerum tit. 13. §. 3.) ex Apostoli verbis n. 75. relatis, quæ certè nimis absoluta sunt, nimis generalia, nimis aperta, ut glossam patiantur. Neque enim Apostolus verba sua limitat ad casum quo Legiflator civilis (de quo expressè loquitur) suam de eo intentionem exprimit, neque excipit casum, quo id non exprimit, neque expressionem istam requirit; sed absolute, generaliter, & absque distinctione, & exceptione, pronuntiat obligationem obediendi, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. A quo generali pronuntiato ex dictis to. 1. Prolegom. 1. c. 5. nobis non licet privatâ excipere auctoritate, nec generalitatem ipsius restringere solâ humanâ ratione, sine ullo in sacris Litteris, Canonibus, vel Patribus fundamento. Quo certè fundamento non solum destituta est illa adversariorum exceptio, sed & insuper contraria est Apostoli intento, ut videbit, quisquis maturè perpenderit, ipsum loqui etiam de necessitate obediendi legibus Principum temporis sui, qui Ethnici erant,